

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و چهارم، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۱

صص ۱۹۴-۱۵۰

اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فراجا^۱

بهنام مدبری^۲، حبیب هنری^۳، علی محمد صفائیا^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۳۱

چکیده

زمینه و هدف: کارکنان فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران جهت برقراری نظم و امنیت در جامعه و انجام موفق مأموریت‌های محوله، نیازمند آمادگی بالای جسمانی و رزمی هستند. بنابراین هدف از این تحقیق اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در این فرماندهی است.

روش: این تحقیق از نظر هدف کاربردی، از نظر روش تحقیق آمیخته اکتشافی و از نظر نوع داده یک تحقیق کیفی- کمی است. جامعه و نمونه آماری در بخش کیفی شامل خبرگان و پیشکسوتان ورزش‌های رزمی به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب، که اشباع نظری با ۱۷ مصاحبه انجام شد. در بخش کمی جامعه آماری تحقیق شامل مدیران تربیت بدنی و همچنین اساتید و مربیان ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی فراجا به تعداد ۱۸۰۰ نفر که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۳۱۷ به عنوان حجم نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب در نظر گرفته شده است. در این پژوهش ابزاری که جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد استفاده قرار گرفته است عبارت‌است از مصاحبه و پرسش‌نامه، در بخش اول پژوهش از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و در مرحله کمی پرسش‌نامه محقق‌ساخته بر اساس یافته‌های بخش کیفی است. برای روایی پرسش‌نامه از روایی صوری و سازه و برای پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی $(\alpha) = 0.76$ و $(CR) = 0.77$ استفاده شد. در تحقیق حاضر در بخش کیفی جهت کدگذاری از نرم افزار مکس کیودا، و در بخش کمی نیز از آزمون تی تک نمونه‌ای، تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-v21 و Smart PLS-v2 بهره گرفته شد.

یافته‌ها: در اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، با بررسی ضرایب مسیر، تأثیر پدیده محوری به ترتیب بر بعدهای افزایش بهره‌وری ۰.۷۹۱، توسعه اجتماعی ۰.۶۳۹، توسعه ارتباطات و تعاملات ۰.۵۱۴، توسعه زیرساخت‌ها و منابع ۰.۶۹۷ و فرهنگ‌سازی ۰.۵۳۳ است.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این پژوهش در صورت تدوین اهداف و چشم‌انداز سازمان و همچنین راهبردهای مناسب و برنامه‌ریزی صحیح جهت توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می‌تواند موجب پیامدهای مطلوبی در سطح سازمان و جامعه شود.

کلید واژه‌ها: پیامد، توسعه، دفاع شخصی، فرماندهی انتظامی

۱- این مقاله مستخرج از رساله دکتری رشته مدیریت ورزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات است.

۲- دانشجوی دکتری رشته مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. رایانامه:

behnam_modaberi@yahoo.com

۳- دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه:

honari_h@yahoo.com

۴- استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، تهران، ایران. رایانامه:

alimohammadsafaniya@gmail.com

مقدمه

امروزه پیشرفت و تعالی کشورها در سایه امنیت پایدار حاصل می‌شود و این امر مرهون تلاش خستگی‌ناپذیر سازمان‌ها و نهادهای مختلف از جمله پلیس است که در برقراری امنیت فعالیت می‌کنند، بنابراین بر پلیس واجب است به منظور حفظ و ایجاد امنیت در جامعه از آمادگی و توانمندی بالایی در جنبه‌های مختلف من جمله آمادگی جسمانی و رزمی برخوردار باشد تا بتواند در شرایط متلاطم متغیرهای امنیتی و مأموریتی، نقش خود را ایفا کند.

برخورد نزدیک و رو در رو با افرادی که قانون را به طور دائم زیر پا می‌گذارند و در زمره هنجارشکنان هستند، زندگی شغلی پلیس را با خطرات جدی مواجه می‌کند. خلافکاران به واسطه برخورداری از انواع سلاح‌های سرد و گرم و پایبندی نبودن به قانون، به راحتی هنجارهای جامعه را زیر پا می‌گذارند و به منظور فرار از چنگال قانون، در مواردی علیه مأموران از سلاح استفاده می‌کنند و سلامت آن‌ها را به خطر می‌اندازند. بر این اساس، مسئله آمادگی جسمانی پلیس و فراگیری فنون رزمی و دفاع شخصی به منظور موفقیت در عملیات‌های گوناگون و برخورد مناسب با مجرمان، مطرح می‌شود. به عبارت دیگر، از آنجا که مأموریت‌های پلیس بیشتر همراه با درگیری فیزیکی و زد و خورد هستند، یادگیری و کسب مهارت در ورزش‌های رزمی و فنون دفاع شخصی به صورت کاربردی برای کلیه کارکنان فراجا^۱ الزامی است و می‌تواند به موفقیت آن‌ها در انجام امور و وظایف محوله کمک نماید و همچنین با توجه به کارایی مثبت این فنون در مأموریت‌های محوله، آرامش خاطر برای نیروهای عملیاتی ایجاد می‌کند و از استرس شغلی نیرو، پیشگیری به عمل می‌آورد. از سوی دیگر، یکی از نیازهای اساسی کارکنان در جهت به نمایش گذاشتن اقتدار پلیس در جامعه، آموزش دفاع شخصی است. کسب مهارت‌های لازم در زمینه دفاع شخصی و فنون رزمی می‌تواند تصویر

۱. فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران

نیروی پلیس را در اذهان عمومی جامعه تقویت کند و این تصویرسازی مثبت به افزایش اقتدار پلیس منجر شود. به بیان دیگر، نمایش چهره توانمند پلیس به مردم که از آمادگی جسمانی خوبی برخوردار و به فنون رزمی و دفاع شخصی نیز مجهز شده است، مردم را مطمئن می‌کند که نیروی پلیس در مواقع بحرانی به خوبی خواهد توانست امنیت را در جامعه پاسداری و از آن‌ها در برابر مخاطرات امنیتی محافظت کنند. با توجه به اینکه تمرین در امور ورزشی و آمادگی جسمانی و کسب مهارت در زمینه فنون رزمی دفاع شخصی می‌تواند ارتباط بسزایی با هریک از فعالیت‌ها و مأموریت‌های پلیس داشته باشد و مأموران نیروی انتظامی را در دستیابی به اهداف و تعقیب و برخورد با مجرمان و قانون شکنان یاری کند (نظری منظم و آل صادق، ۱۳۸۶؛ به نقل از محمدیان، ۱۳۹۶، ۸-۷).

به‌طور کلی هنرهای رزمی و توسعه آن به‌صورت خاص در کشور ما، مرهون کار اولیه نظامیان است، به‌طوری‌که موضوع اشاعه رشته‌های مختلف ورزشی مانند جودو، کاراته، تکواندو توسط نیروهای نظامی به ویژه پلیس از داخل مراکز آموزش انتظامی و نظامی شروع و بدین ترتیب ورزش‌های رزمی در سطوح مختلف در جامعه بسط و گسترش یافت (قادری، ۱۳۹۰، ۱۴).

برخورداری از آمادگی جسمانی و همچنین مهارت دفاع شخصی در صحنه عملیات موجب کاهش خطاهای نیروهای پلیس و در نتیجه کاهش خسارات وارد شده به فراجا می‌شود. با توجه به این‌که برخورداری از این‌گونه مهارت‌ها، نیاز نیروی در صحنه عملیات را به سلاح گرم تا حدود زیادی کاهش می‌دهد، می‌تواند از خسارات احتمالی به فراجا در قالب کشته و یا مجروح شدن افراد جلوگیری کند. بنابراین به‌خوبی می‌توان درک کرد که مهارت دفاع شخصی به‌دلیل اینکه می‌تواند در مواقع لزوم حافظ جان نیروها باشد، نیاز وی را به سلاح کم می‌کند و استفاده کمتر از سلاح گرم، خطای در تیراندازی، تیراندازی سهوی، تعجیل در تیراندازی و ... را از معادلات حذف می‌کند.

در جامعه امروز آنچه از مفهوم و تعریف دفاع شخصی در ذهن مردم استنباط می‌شود، آن تعریف عام نیست که به همه ورزش‌های رزمی اطلاق می‌شود بلکه تکنیک‌های خاص و در عین حال ساده‌تری است که از دخل و تصرف در تکنیک‌ها و ترکیب‌های پیچیده‌تر ورزش مادر خود (کاراته، جودو، تکواندو، و ...) به وجود آمده و برای یادگیری آسان‌تر روش‌مند شده و به علاقمندان عرضه می‌شود. ورزش رزمی که از تکنیک‌های کاربردی ورزش‌های رزمی کاراته، تکواندو و جودو برگرفته شده و با توجه به مأموریت‌های محوله برنامه‌های مختلفی در جهت آموزش و اجرای ورزش‌های کاربردی از جمله دفاع شخصی برای کارکنان اجرا شده و نسبت به طراحی و تدوین فنون دفاع شخصی ویژه پلیس ایران با تشکیل کمیته فنی متشکل از اساتید خبره ورزش‌های رزمی اقدام شده است. تأیید و تأکید فرماندهان ارشد فرماندهی انتظامی نیز مبنی بر برنامه‌ریزی و آموزش ورزش‌های کاربردی پلیس از جمله دفاع شخصی و اقدامات مدیران آموزشی و تربیت بدنی و کاهش هر چه بیشتر استفاده از سلاح و تیراندازی‌های غیر ضرور است.

با توجه به موضوعات مطرح شده، بررسی پژوهش‌های این حوزه نشان می‌دهد که در خصوص شناسایی و اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش‌های رزمی کشور پژوهشی صورت نگرفته و تحقیقات انجام شده در خصوص بررسی عوامل مؤثر در توسعه ورزش همگانی (منظمی، علم و شتاب بوشهری، ۱۳۹۱؛ گودرزی، اسلامی و علی دوست قهفرخی، ۱۳۹۴؛ آصفی و قنبرپور، ۱۳۹۷؛ شیروانی، بهادری، رنجبر و درویشی، ۱۳۹۹)، مقایسه دیدگاه‌ها، بررسی وضعیت موجود و راهکارهای پیشرفت در ورزش (تندنویس و قاسمی، ۱۳۸۶؛ محمدتقی پورطهرانی، ۱۳۸۶؛ کشتی‌دار، طالب‌پور و شیرمهنجی، ۱۳۹۱؛ علی دوست قهفرخی، سجادی، محمودی و ساعتچیان، ۱۳۹۳)، تعیین عوامل مؤثر در توسعه ورزش قهرمانی (جلال، ۱۳۸۹؛ خلیق ساکت، ۱۳۹۷؛ ایمان زاده، ۱۳۹۸)، شناسایی و اولویت‌بندی موانع توسعه و پیشرفت برخی از ورزش‌ها در

کشور (مهدی‌زاده، اندام و روزبھانی، ۱۳۹۲؛ هاشمی، ۱۳۹۳؛ پوررنجبر و زیتونلی، ۱۳۹۴؛ آصفی و اسدی دستجردی، ۱۳۹۵؛ قهرمان تبریزی، رحیمی و رضوی، ۱۳۹۶؛ شاه منصوری و بالانژاد، ۱۳۹۷) است. همچنین علی‌رغم اقدامات انجام شده، مطالعات قبلی در حوزه ورزش دفاع شخصی در فراجا کمتر جنبه کاربردی و اکتشافی داشته‌اند و صرفاً در حوزه شناسایی راهکارها، عوامل مؤثر، اثربخشی و تأثیر مهارت‌های ورزش دفاع شخصی در انجام مأموریت‌های فراجا بوده (قادری، ۱۳۹۰؛ بابایی، ۱۳۹۴؛ محمدیان، ۱۳۹۶؛ قادری، غفوری و هنری، ۱۳۹۷) و نیاز به پرداختن به این موضوع همچنان در فراجا به‌عنوان اولویت آموزشی کارکنان وجود داشته و نتایج این مطالعات بیش از پیش در کمک به توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی تأثیرگذار است.

برهمن اساس، در نظر است پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی شناسایی و اولویت‌بندی شود. شناسایی و اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی بدین صورت است که محقق قصد دارد با طرح ابعاد، ویژگی‌ها، جنبه‌ها و شرایط موجود، پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی را دنبال کند و با کاوش و ارزیابی شرایط تحقیق، موضوع و حدود مسئله، درصدد پاسخ به این سؤال باشد که اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فراجا چیست؟

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

ایمان‌زاده (۱۳۹۸)، در تحقیقی به بررسی عوامل مؤثر در توسعه رشته ورزشی تکواندو ایران و ارائه الگو پراخته است. نتایج تحقیق نشان داد هفت عامل شامل عوامل اجتماعی و فرهنگی، عوامل فناوری، عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، عوامل ورزشی، عوامل مدیریتی و اماکن و تجهیزات بر توسعه ورزش تکواندو کشور مؤثر هستند؛ که بین آن‌ها تفاوت معناداری وجود دارد به‌طوری‌که، «عوامل مدیریتی» بالاترین رتبه در عوامل مؤثر بر توسعه رشته تکواندو از دیدگاه نمونه تحقیق داشته و «عوامل سیاسی» پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

قادری، غفوری، هنری و محمدی‌مقدم (۱۳۹۸)، در تحقیقی به طراحی الگوی راهبردی توسعه ورزش در فراجا پرداختند. بر اساس نتایج پژوهش، در بخش علی ۶ مقوله اصلی شناسایی شد که شامل مؤلفه نیازها و انتظارات ذینفعان، الزامات قانونی و نظارتی، توسعه مشارکت ورزشی، عوامل ساختاری، نیاز به منابع مالی و زیرساخت‌ها و نیاز به توسعه ارتباطات است. در بخش زمینه‌ای نیز ۶ مفهوم اصلی و ۴۱ مقوله شناسایی شد؛ همچنین در بخش مداخله‌گر نیز ۶ مفهوم اصلی و ۴۱ مقوله شناسایی شد و در بخش راهبردها ۵ مفهوم اصلی که عبارت‌اند از توسعه ساختاری، سیستم‌ها و فرایندها، توسعه زیرساخت‌ها، توسعه بازاریابی، توسعه تعامل‌ها و آموزش و فرهنگ سازی و در نهایت در بخش پیامدها، ۵ مقوله اصلی شناسایی شد که عبارت‌اند از نتایج مرتبط با کارکنان، توسعه مالی و زیرساخت‌ها، نتایج جامعه، توسعه ارتباطات و بهبود عملکرد داخلی.

منوچهری، باران چشمه و منوچهری (۱۳۹۸)، در تحقیقی با عنوان فراتحلیل راهبرد توسعه ورزش نیروهای مسلح جمهوری اسلامی دریافتند، هدف‌های کلان و راهبردهای مرتبط در ورزش نیروهای مسلح می‌تواند در پنج گروه همگانی، قهرمانی، فرهنگی، دانش‌افزایی و توسعه منابع جای گرفته و در افق ۱۴۰۴، سازمان تربیت بدنی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران را در مسیری صحیح و با تأکید بر تقویت سهم خانواده نظامیان در ورزش قهرمانی، به سوی تعالی پیش براند.

محمدی، کلاته سیفری، فرزانه و رضوی (۱۳۹۶)، در تحقیقی به طراحی الگوی توسعه ورزش در دانشگاه فنی و حرفه‌ای پرداختند. نتایج نشان داد که برای توسعه ورزش دانشگاهی چند عامل علی دخیل‌اند که عبارتند از فضا و تجهیزات، مدیریت و برنامه‌ریزی، اعتبارات و فراهم بودن زیرساخت‌های ورزش همگانی. همچنین مواردی مثل تغییر سبک زندگی، کافی نبودن منابع مالی و امکاناتی و نیز پرداختن به امورات روزمره، عوامل مداخله‌گر هستند و جذابیت ورزش، حمایت رهبری از ورزش دانشجویی، قدمت، ساختار و نیز گستردگی مراکز دانشگاهی، عوامل زمینه‌ای به حساب

می‌آیند. در نهایت، کاهش آسیب‌های اجتماعی، افزایش جمعیت تحت پوشش، افزایش منابع مالی و امکاناتی و همچنین افزایش بهره‌وری، پیامدهای مدل توسعه ورزش در دانشگاه‌های کشور هستند. بر اساس مدل ارائه شده، اموری همچون توسعه مدیریت مشارکتی، استقرار نظام مدیریتی و برنامه‌ریزی، ایجاد دغدغه در مسئولان، افزایش منابع مالی و نیز اولویت بخشیدن به ورزش همگانی، نقش مؤثری بر توسعه ورزش در دانشگاه‌ها دارند.

محمدیان (۱۳۹۶)، در تحقیقی به بررسی نقش یادگیری فنون دفاع شخصی در موفقیت مأموریت‌های ناجا پرداخته است و در کنار آن تأثیر یادگیری این فنون را بر استرس شغلی، میزان اقتدار پلیس در سطح شهر و توانمندی عملیاتی کارکنان ناجا مورد سنجش و بررسی قرار داده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که متغیر مستقل پژوهش (یادگیری فنون رزمی دفاع شخصی) دارای تأثیر معنی‌داری بر روی متغیرهای وابسته (موفقیت در مأموریت‌های ناجا، استرس شغلی، توانمندی عملیاتی، و نمایش اقتدار پلیس در سطح شهر) هستند. به‌منظور موفقیت بیشتر در مأموریت‌ها و افزایش توانمندی افراد در عملیات، لازم است کیفیت و کمیت دوره آموزشی مهارت دفاع شخصی مورد تجدید نظر قرار گیرد. به‌منظور کاهش استرس شغلی برگزارکنندگان کلاس‌های آموزشی و توجه به مسایل مالی نیرو و در دستور کار قرار گیرد. به‌منظور بهبود اقتدار پلیس در اذهان عمومی، لازم است ارتباط بیشتری بین ناجا و رسانه‌ها با هدف انعکاس موفقیت‌های ناجا به‌وجود آید.

منافی (۱۳۹۴)، در تحقیقی به طراحی الگوی توسعه ورزش دانشگاهی ایران پرداخته که نتایج تحقیق نشان داد توسعه ورزش دانشگاهی توسط مؤلفه‌های مشارکت ورزشی نمود پیدا می‌کند که خود بر اساس زمینه محیطی، گرایش فردی، توان زیرساختی و مداخله مدیریتی مناسب شکل می‌گیرد. هدف مدیریت ورزش دانشگاهی باید ایجاد شرایط مناسب و متناسب تقاضا به عرضه و ارتقای سطح آنبا توجه به نحوی اثرگذاری مذکور

باشد. متفاوت با تحقیقات مشابه قبلی در ساختار شناسایی شده توسط این پژوهش؛ هدف نهایی و غایت ورزش دانشگاهی سطح فردی نیست بلکه توسعه رویدادهای ورزشی (پرورشی، همگانی و قهرمانی) و مشارکت در آن است.

بابایی (۱۳۹۴)، در تحقیقی به بررسی میزان اثربخشی آموزش دفاع شخصی کارکنان پلیس پیشگیری در اجرای مأموریت‌ها در شهرستان قزوین پرداخته، این تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی است. نتایج حاصل نشان می‌دهد که تکنیک‌های پرتابی، رهایی و دستگیری دفاع شخصی از دیدگاه مدیران و فرماندهان و هم از دیدگاه کارکنان کوپ و یگان امداد دارای اثربخشی بالایی است. سه مؤلفه از دیدگاه فرماندهان و مدیران دارای اهمیت یکسانی بوده ولی از دیدگاه کارکنان کوپ و یگان امداد به ترتیب تکنیک‌های رهایی، پرتابی و دستگیری به اثبات رسیده است.

درخشان مبارکه، باران چشمه، آشتیانی و اکبری یزدی (۱۳۹۱)، در تحقیقی با عنوان تدوین هدف‌های کلان، سیاست‌ها و راهبردهای توسعه تربیت بدنی در نیروهای مسلح ایران دریافتند که تربیت بدنی نیروهای مسلح در موقعیت راهبردی تهاجمی قرار دارد. پس از تدوین راهبردهای توسعه تربیت بدنی نیروهای مسلح، هدف‌های کلیدی عبارت بودند از: تقویت و توسعه علمی و عملی آمادگی جسمانی، مهارت‌های بدنی و ورزشی به منظور دستیابی به سطح مناسب شاخص‌های تعیین شده، ارتقای ورزش قهرمانی نیروهای مسلح به منظور دستیابی به سکوه‌های برتر در رقابت‌های داخلی و خارجی (سیزم) به‌ویژه در رشته‌های کاربردی، تقویت و ارتقای ورزش همگانی در سطح نیروهای مسلح، تقویت و ارتقای ورزش‌های همگانی و قهرمانی بسیج مستضعفان.

اکینچی، بیسکین و اوستون^۱ (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان انگیزه‌های ورزشکاران آماتور کاراته و تکواندو برای مشارکت در ورزش بیان کردند درحالی که مهم‌ترین انگیزه برای مشارکت در ورزش، به‌عنوان توسعه مهارت شناخته می‌شود، کمترین انگیزه

باعنوان دوست یابی برای ورزشکاران کاراته و تکواندو شناخته شده است. اما نتایج مانووا اختلاف معنی‌داری را نشان نداد. به نظر می‌رسد این نتیجه به دلیل هر دو کاراته و تکواندو شاخه‌های ورزشی فردی است و نیاز به مهارت و استعداد دارد.

آجادی، اولائوی و آلایدون^۱ (۲۰۱۷)، در مطالعه خود برای توسعه ورزش نیروهای نظامی نیجریه به عواملی مانند فراهم آوردن تجهیزات پیشرفته ورزشی، بهبود نگهداری امکانات ورزشی، دسترسی آسان به امکانات ورزشی، فراهم آوردن نیروی انسانی مورد نیاز و واجد شرایط برای ورزش مانند مربی، وجود هماهنگی بین نیروهای انسانی درگیر در ورزش، تشویق شرکت کنندگان توسط مربیان، فراهم آوردن بودجه و منابع مالی مورد نیاز برای ورزش و مدیریت بودجه اختصاص داده شده برای ورزش، اشاره کردند.

مائومون^۲ (۲۰۱۵)، در تحقیقی باعنوان توسعه ورزش آموزشی در اندونزی: بررسی سیاست جامع بر اساس قانون نظام ورزش ملی، بیانگر توسعه ورزش‌های آموزشی با تمرکز بر افزایش کیفیات برنامه‌های درسی، سازماندهی فعالیت‌های فوق برنامه واحدها و کلاس‌ها، بهبود کیفیت خدمات و مدیریت و افزایش تعداد مدرسه ورزش در بسیاری از استان‌ها با رعایت استانداردهای ملی بوده و با اهتمام همگان بر این عوامل، پایه و اساس توسعه ورزش در اندونزی به طور کلی روند مثبت به خود گرفته و بهبود خواهد یافت.

دی بوسچر، دی ناپ، ون بوتنبورگ، شیبلی و بینگهام^۳ (۲۰۰۹)، در تحقیقی باعنوان بررسی سیاست‌ها و برنامه‌های آموزش و پرورش ورزشکاران نخبه در شش کشور، به این نتیجه رسیدند که از میان ۹ عامل در نظر گرفته شده در این پرسش‌نامه (سازماندهی ساختار ورزش، منابع مالی، فراهم کرد شرایط برای ورزش کردن همه افراد، شناسایی و

1. Ajadi, Olaoye & Alabidun

2. Ma'mun

3. De Bosscher, De Knop, Van Bottenburg, Shibli & Bingham

پرورش استعدادها، حمایت از ورزشکاران در قبل و بعد از دوران ورزشی، فراهم کردن شرایط تمرینی مناسب، توسعه و ارتقای دانش مربیان، برگزاری رقابت‌های تدارکاتی و انجام تحقیقات علمی مناسب، منابع مالی، حمایت از ورزشکاران، شرایط تمرینی و توسعه دانش مربیان از عوامل اصلی در توسعه ورزشکاران نخبه است.

سوتیریادو و شیلبری^۱ (۲۰۰۹)، در تحقیقی باعنوان چگونگی پرورش ورزشکار نخبه در استرالیا: یک دیدگاه سازمانی، عنوان کردند که اهمیت نقش اقتصادی، عوامل فرهنگی (در سطح کلان) و روش‌های علمی می‌تواند در تربیت ورزشکاران نخبه مؤثر باشد. آن‌ها همچنین طی مطالعه‌ای در چهار سال قبل و بعد از المپیک سیدنی به این نتیجه رسیدند که کشف افراد علاقه‌مند و بااستعداد، تدوین راهبردهای بلندمدت برای دستیابی به موفقیت، جذب کمک‌های مالی و کسب منزلت اجتماعی، از راه‌های جذب افراد به ورزش و در نهایت تربیت ورزشکاران نخبه است.

در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی در راستای شناسایی عوامل توسعه ورزش صورت گرفته است اما باید متذکر شد که تحقیقات صورت گرفته تا به امروز غالباً رویکرد کمی داشته و به صورت عمیق ماهیت توسعه ورزش را مورد بررسی قرار نداده‌اند. همچنین ذکر این مطلب نیز لازم است که بر اساس جستجوهای متعدد محقق، مطالعات قبلی در حوزه ورزش دفاع شخصی در فراجا کمتر جنبه کاربردی و اکتشافی داشته‌اند و صرفاً در حوزه شناسایی راهکارها، عوامل مؤثر، اثربخشی و تأثیر مهارت‌های ورزش دفاع شخصی در انجام مأموریت‌های فراجا بوده و شناسایی و اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی مورد بررسی و پژوهش قرار نگرفته است. به همین دلیل در این پژوهش سعی شده است تا از طریق روش تحقیق آمیخته و به صورت عمیق به توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی نظامی جمهوری اسلامی ایران نگاهی در حد بضاعت صورت گیرد تا در سایه این پژوهش پیامدهای توسعه ورزش

دفاع شخصی استخراج شود و در نهایت پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اولویت‌بندی شود.

ورزش

ورزش به معنای ورزیدن و مهارت یافتن و معادل واژه Sport در زبان رایج انگلیسی برگرفته از واژه disport انگلیسی است که خود از کلمه desport فرانسه قدیم و مرکب از پیشوند نفی des و فعل port به معنای حمل کردن، بردوش کشیدن، زیربار بودن است. بنابراین در آغاز disport به معنای رها شدن و رستنی از فشارهای معمول زندگی بوده است (سازمان تربیت بدنی ایران، ۱۳۸۱). در فرهنگ عمید، ورزش به معنای ورزیدن و حرکت دادن پیاپی اعضای بدن برای تقویت اعصاب و عضلات و هرگونه عمل و حرکتی که برای تقویت اعضاء به منظور تندرستی به تنهایی یا دسته جمعی انجام داده است (عمید، ۱۳۸۹). ورزش بازی سازمان یافته است که در آن تمرین و حرکات به منظور تقویت قوای جسمانی و روحی و کسب مهارت اجرا می‌شود و در این وسیله تربیتی، معمولاً مسابقه و رقابت به‌عنوان انگیزه مطرح است (وست و بوچرا، ۱۳۹۰).

اهمیت ورزش

اهمیت ورزش در دنیای کنونی بر هیچ کس پوشیده نیست، رابطه آن با مقولاتی همچون توسعه پایدار، توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی، صلح، مشارکت، محیط زیست و... اثرات ژرفی را بر وضعیت جوامع معاصر بر جای نهاده است (کارگروه بین‌آژانس‌ی ورزش برای توسعه و صلح، ۲۰۰۰). به خاطر قدرت ورزش در ترویج تعلیم و تربیت، سلامتی، توسعه، پیشرفت و صلح بود که سازمان ملل متحد سال ۲۰۰۵ را سال ورزش و تربیت بدنی نامید (سازمان ملل متحد سال، ۲۰۰۵-۲۰۰۰). با آغاز هزاره سوم نقش ورزش در توسعه بیش از گذشته افزایش یافته است به طوری که بررسی ۲۸۰ مطالعه

انجام شده در زمینه ورزش در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه نشان می‌دهد که ورزش نقش مؤثری در توسعه و حل مسائل اجتماعی دارد (کولتر^۱، ۲۰۱۰). باید بیان کرد که ورزش یکی از جنبه‌های اهداف توسعه هزاره سوم سازمان ملل است و با توسعه، ارتباط تنگاتنگی دارد. با گسترش آن، مردم و قشرهای گوناگون یک جامعه از فواید آن بهره‌مند می‌شوند. ورزش دارای تأثیرات مختلف سیاسی و اجتماعی در ابعاد بین‌المللی و داخلی است که از جمله آن‌ها تاکنون نقش ورزش در تحکیم ارزش‌های اجتماعی، تقویت روح همبستگی ملی، افزایش مشارکت سیاسی و رفاه اجتماعی آشکار بوده است (ملکوتیان، ۱۳۸۸، ۳۰۴).

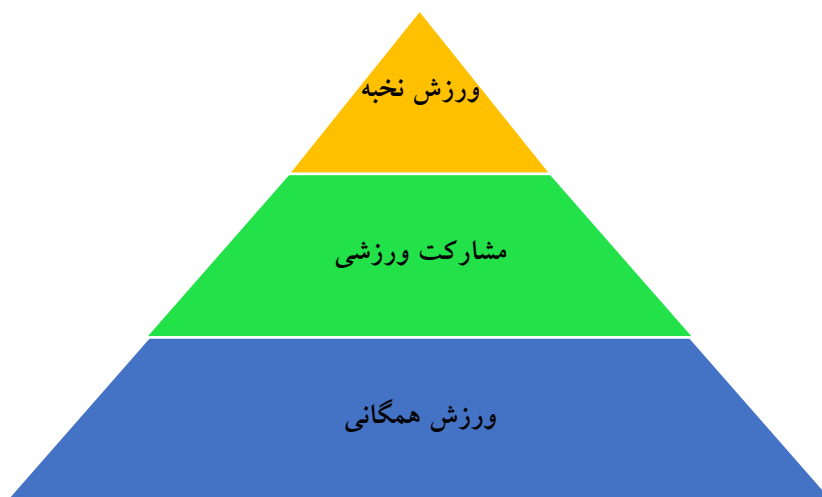
توسعه^۲

توسعه، مجموعه نظام اجتماعی، هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی افراد و گروه‌های اجتماعی داخل سیستم (جامعه) و تعدیل وضعیت نامطلوب گذشته به سوی وضع مطلوب از نظر مادی و معنوی است (زینل زاده، برزویان و قجری، ۱۳۹۱، ۶۶). فرایندی برای استفاده بهینه از نیروهای بالقوه مادی و انسانی است. توسعه را می‌توان مجموعه فعالیت‌هایی برای هدایت در جهت ایجاد شرایط مطلوب زندگی بر اساس نظام ارزشی مورد پذیرش جامعه تعریف کرد. پس توسعه طیفی از تغییرات به هم پیوسته در جهت تأمین نیازهای رو به گسترش جامعه است؛ به عبارت دیگر توسعه فرآیندی است که شرایط نامطلوب را به مطلوب تبدیل می‌کند (پاکرویان، ۱۳۹۳).

هدف نهایی توسعه، بهبود توانمندی‌های انسانی، گسترش انتخاب‌ها و فرصت‌های افراد جامعه و به‌طور کلی خدمت به انسان و بشریت است (باصری و فرهادی کیا، ۱۳۸۷، ۶). توسعه انسانی به دنبال ایجاد محیطی است که در آن مردم بتوانند استعداد‌های بالقوه خود را شکوفا کنند، مولد باشند و زندگی خود را براساس نیازها و منافعشان بسازند (نیسی، ۱۳۸۹، ۵۶).

توسعه ورزش

اولین گام اساسی در طراحی سیاست ورزش هر کشوری، تعریف و تفسیر توسعه ورزش است. تعاریف و تفاسیر مختلفی از مفهوم توسعه ورزش شده است و کشورها نیز بر اساس شرایط اجتماعی و اقتصادی خود برای سطوح مختلف ورزش سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی می‌کنند. با این که سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه ورزش به وسیله دولت و سازمان‌های ورزشی انجام می‌گیرد. ولی محققان نیز مدل‌های نظری و تجربه شده‌ای را معرفی کرده‌اند که می‌تواند برای الگوسازی مفید باشد. قبل از بررسی مفهوم توسعه، تعریف سه مفهوم ورزش همگانی، مشارکت ورزشی و ورزش نخبه ضروری است. منظور از ورزش همگانی، شرکت آزاد و اختیاری افراد جامعه در انواع بازی‌ها، سرگرمی‌ها، تفریحات و ورزش‌های غیررسمی است که به صورت انفرادی یا گروهی به وسیله سازمان‌های دولتی یا غیردولتی برنامه‌ریزی می‌شود. این فعالیت‌ها منظم نیست و با اهداف متفاوتی دنبال می‌شود. در صورتی که منظور از مشارکت ورزشی، فعالیت مستمر و نظام‌مند افراد در یک رشته ورزشی خاص است که با هدف پیشرفت در عملکرد ورزشی و رسیدن به اهداف قهرمانی و دیگر منافع اجتماعی و اقتصادی دنبال می‌شود. در این مشارکت، انواع سازمان‌های تخصصی در تربیت ورزشکاران و سازمان‌دهی رویدادهای ورزشی فعال هستند. ورزش نخبه، فقط بخشی از ورزش قهرمانی و حرفه‌ای است که با هدف کسب رکورد و موفقیت‌های ملی و بین‌المللی در بالاترین سطح رقابت‌های ورزشی دنبال می‌شود (رضائی نژاد، هژبری، عیدی، ریحانی و عسگری، ۱۵، ۱۳۹۴-۱۴).

شکل ۱: مدل ساده سلسله مراتبی ورزش در جامعه

تعاریف مختلفی از مفهوم توسعه ورزش ارائه شده است. البته این مفهوم را می‌توان همان سیاست ورزشی نامید. مفهوم توسعه ورزش بسیار کلی است و می‌تواند توسعه ورزش را در کلیه سطوح همگانی، نخبه و... در برگیرد. در این بین، سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های مسئولان ورزشی در هر کشور می‌تواند جهت‌گیری‌ها و مفهوم توسعه در هر سطح از ورزش را، پررنگ‌تر یا کمرنگ‌تر کند. اما نکته قابل تأمل و مورد بحث، تفکیک سطوح توسعه ورزش و میزان توسعه در هر سطح است که غالباً بسیار مشکل بوده و بسیار تحت تأثیر سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان ورزش هر کشوری است (بولک^۱، ۲۰۰۶). امروزه در عصر حاضر ورزش و مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان یک پدیده اجتماعی در خور بررسی و تأمل است. از مهم‌ترین کارکردهای این پدیده، نقش مهم آن در ایجاد سلامت جامعه است. این موضوع را می‌توان از طریق ورزش بر روی زندگی افراد که در این زمینه مشارکت دارند، به‌روشنی مشاهده کرد (مظفری، ۱۳۹۲). کوهن^۲ و همکاران (۲۰۱۴) بیان کردند که مشارکت افراد در فعالیت‌های

1. Bohlke

2. Cohen

فیزیکی و بدنی سبب توسعه اجتماعی، شناختی و روانی و در سطح بالاتر سبب بهبود تناسب اندام می‌شود (کوهن و همکاران، ۲۰۱۴). ورزش به‌عنوان پدیده‌ای مهیج، برانگیزاننده، موجد اتحاد ملی، عامل توسعه و ارتقای سلامت در جامعه، جایگاه مهمی در جامعه بر عهده دارد (مکچنسی^۱، ۲۰۱۳). به‌طور کلی ورزش در نهایت بازتابی از جامعه امروز است. از طریق ارتقای ورزش، فعالیت‌های ورزشی به‌عنوان یک ابزار برای توسعه جوامع و صلح در فرهنگ‌های مختلف است (کارتوکولیس^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). در این راستا توسعه ورزش در ارتباط با افزایش مشارکت و ترویج فرصت‌ها و مزایای حضور در فعالیت‌های ورزشی است. تعاریف مختلفی از مفهوم توسعه ورزش ارائه شده است. مفهوم توسعه ورزش بسیار کلی است و می‌تواند توسعه ورزش را در کلیه سطوح همگانی، نخبه، پایه و غیره در بر می‌گیرد (بولک، ۲۰۰۶). توسعه ورزش یک کمک همه‌جانبه به مردم برای شروع یک ورزش، ماندن در ورزش انتخابی خود و موفقیت در آن است. توسعه ورزش توسط کالینز به‌عنوان یک فرصت‌های تأثیرگذار (مؤثر)، سیستم‌ها و ساختارها و فرایندهایی تعریف شده است که افراد جامعه را در تمام سطوح یا گروه‌های خاص یا منطقه‌ای قادر می‌سازد در ورزش، تفریح و سرگرمی شرکت کنند و عملکردشان را به هر سطحی که مد نظر آن‌ها می‌باشد، پیشرفت دهند (سوتیریادو^۳، ۲۰۱۳).

امروزه تلاش‌های زیادی صورت گرفته تا مشخص سازد چرا بعضی کشورها نسبت به دیگر کشورها موفق‌تر هستند ولی ارتباط بین سیاست‌ها و برنامه‌ها با موفقیت‌ها واضح و روشن نیست، در این مورد یک مدل جامع از عوامل مؤثر در ورزش که منجر به موفقیت‌های بین‌المللی ورزشی می‌شود، فراهم نشده است. عوامل زیادی وجود دارد که منجر به موفقیت‌های بین‌المللی ورزشی می‌شود، سازمان‌ها و نهادهای مختلفی به

---

1. McChesney
2. Kartakoullis
3. Sotiriadou

فعالیت مشغول هستند و تقسیم‌بندی‌هایی در کشورهای مختلف صورت گرفته تا حصول به موفقیت‌های بین‌المللی ورزشی را آسان‌تر سازد. سازمان‌های خاصی در اغلب کشورها مسئول توسعه ورزش هستند. به‌عنوان مثال در استرالیا کمیسیون ورزش استرالیا مسئول اصلی ورزش در این کشور می‌باشد که دو هدف عمده دارد:

- ۱- افزایش تعداد شرکت‌کنندگان در ورزش اعم از زن، مرد، سالمندان، معلولان؛
  - ۲- دستیابی به موفقیت‌های بین‌المللی در ورزش (سوتیریادو و شیلپوری، ۲۰۰۹، ۱۳۸).
- همچنین سه فرایند توسعه ورزش در سیستم ورزش استرالیا شامل ۱- جذب، ۲- حفظ و نگهداری یا انتقال و ۳- پرورش است (سوتیریادو و همکاران، ۲۰۰۸، ۲۵۴).

دفاع شخصی در فراجا

دفاع شخصی عنوانی است که به‌صورت عام به تمام ورزش‌های رزمی در همه کشورهای جهان می‌تواند اطلاق شود. در واقع هر یک از ورزش‌های رزمی، نوعی دفاع شخصی محسوب می‌شوند، زیرا فلسفه وجودی این ورزش‌ها، برتری و پیروی کاربر هر یک از سبک‌های رزمی، در دفاع از خود و یک مبارزه بی سلاح بوده و به تدریج و در گذر زمان به جهت مجهز شدن مهاجمان به انواع وسایل کشنده، از وسایلی به جهت دفاع و تهاجم استفاده می‌کنند.

اهمیت تربیت جسمی و روحی نیروها به‌رغم پیشرفت فناوری جنگ و سلاح‌های فوق مدرن، اهمیت توانایی روحی و جسمی فراگیران فراجا به‌عنوان یک ضرورت پایدار همچنان در رأس برنامه‌های این فرماندهی است. اگرچه امروز جنگ با سلاح‌های مدرن انجام می‌شود ولی هیچ‌یک از کارشناسان نظامی لزوم داشتن آمادگی جسمانی و فعالیت ورزشی را برای نظامیان را نفی نکرده‌اند. یگان‌های نظامی وظیفه خطیر دفاع از کیان، استقرار امنیت و دفع تهدیدات دشمنان را در هر کشور بر عهده دارند، بنابراین نیازمند نیروی انسانی مزین به دانایی و هوشمندی، توأم با قدرت، استقامت جسمانی و روحی و شجاعت هستند (سالیانه و باران‌چشمه، ۱۳۹۰). افراد نظامی به لحاظ مأموریت‌های ویژه، مسائل شغلی و مشکلات روان‌شناختی بیشتری در مقایسه با سایر

مشاغل دارند. همچنین فشار روانی ناشی از شغل، مأموریت‌های پیچیده، قوانین سخت نظامی، احتمال مجروحیت، معلولیت، اسارت و حتی مرگ از جمله مسائلی است که احتمال آنها در مشاغل غیرنظامی کمتر است (مالکی، صانعی، برهانی و قوامی^۱، ۲۰۱۲، ۱۹۵). به‌طور کلی هنرهای رزمی و توسعه آن به‌صورت خاص در کشور ما، مرهون کار اولیه نظامیان است، به‌طوری‌که موضوع اشاعه رشته‌های مختلف ورزشی مانند جودو، کاراته، تکواندو توسط نیروهای نظامی به ویژه پلیس از داخل مراکز آموزش انتظامی و نظامی شروع و بدین ترتیب ورزش‌های رزمی در سطوح مختلف در جامعه بسط و گسترش یافت (قادری، ۱۳۹۰، ۱۴). مفهوم دفاع شخصی بیشتر بخاطر موضوعات «استفاده از زور»^۲ و «استفاده از خشونت»^۳ وارد ادبیات علمی و عملیاتی پلیس شده است. ادبیات نشان می‌دهد که بسیاری از پلیس‌ها به‌دنبال روش‌های جایگزین برای تجهیزات گرم به این نتیجه رسیده‌اند که باید به حوزه دفاع شخصی وارد شوند. آرسنالت و هیتون^۴ (۲۰۱۴) معتقدند که هویت و اعتبار علائم پلیسی رو به زوال می‌رود که تا حد زیادی به دلیل موضوعات مربوط به استفاده پلیس از خشونت است. اصطلاح «خشونت پلیسی» راهش را به رسانه‌ها باز کرد و پلیس باید برای استفاده از خشونت که در برابر مردم انجام می‌دهند، مسئولیت‌پذیر باشد و پاسخ‌گویی استفاده از سلاح‌های سبک و مدل‌های استفاده از خشونت خود باشد (آرسنالت و هیتون، ۱۴۴، ۲۰۱۴-۱۴۳). بیکر و داس^۵ (۲۰۱۵) هدف از ارائه آموزش دفاع شخصی به پلیس را این منظور می‌داند که رفتار مجریان قانون را زمانی که با خشونت فیزیکی روبرو می‌شوند مدون و منطقی ساخته و به‌طور ضمنی با پیش‌بینی حالت‌های مواجهه‌ی مأموران با متخلفان بتواند

-
1. Maleki, Sanei, Borhani & Ghavami
  2. Use of force
  3. Use of violence
  4. Arsenault & Hinton
  5. Baker & Das

این حالت‌ها را قانونمند کرده و ویژگی‌های آنها را تبیین کند و آنها را در ذهن فراگیران به فعالیت‌های روتین تبدیل نماید (بیکر و داس، ۲۰۱۵).

روش

این تحقیق از نظر هدف کاربردی، از نظر روش تحقیق اکتشافی، از نظر نوع داده یک تحقیق آمیخته (کیفی-کمی) است. جامعه و نمونه آماری در بخش کیفی شامل ۲۰ نفر از خبرگان ورزش‌های رزمی و اعضای هیأت علمی دانشگاه به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب، که اشباع نظری با ۱۷ مصاحبه انجام شد. در بخش کمی جامعه آماری تحقیق شامل مدیران تربیت بدنی و همچنین اساتید و مربیان ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی فرماندهی انتظامی به تعداد ۱۸۰۰ نفر که با استفاده از جدول مورگان تعداد ۳۱۷ به عنوان حجم نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب در نظر گرفته شده است که از بین پرسش‌نامه جمع‌آوری شده تعداد ۳۰۰ پرسش‌نامه قابل بهره‌برداری بود. در این پژوهش ابزاری که جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد استفاده قرار گرفته است عبارت‌است از مصاحبه و پرسش‌نامه، در بخش اول پژوهش از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و در مرحله کمی پرسش‌نامه محقق‌ساخته بر اساس یافته‌های بخش کیفی است. در این تحقیق برای روایی و پایایی بخش کیفی از روش ارزیابی گوبا و لینکولن^۱ (۱۹۸۱) استفاده شده است. بدین منظور و بر پایه این روش، چهار معیار قابلیت اعتبار^۲، قابلیت انتقال‌پذیری^۳، قابلیت اطمینان^۴ و تأییدپذیری^۵ جهت ارزیابی در نظر گرفته شد (دانایی‌فرد و مظفری، ۱۳۸۷). همچنین از پایایی بازآزمون و روش توافق درون موضوعی برای محاسبه پایایی مصاحبه‌های انجام گرفته استفاده شد. در این پژوهش پایایی حاصل از دو کدگذار ۸۰ درصد به دست آمد که بیانگر قابل قبول

-
1. Guba & Lincoln
  2. Credibility
  3. Transferability
  4. Dependability
  5. Conformability

بودن آن است. در بخش کمی به منظور تعیین روایی پرسش‌نامه از روایی صورتی^۱ و سازه^۲ استفاده شد. در روایی ظاهری پرسش‌نامه‌ها قبل از توزیع توسط پژوهش‌گر، چند نفر از اعضای نمونه و برخی خبرگان دانشگاهی و ورزشی مورد بررسی قرار گرفت. در مورد روایی سازه نیز از دو نوع روایی همگرا و واگرا استفاده شد. در بررسی روایی همگرا یافته‌ها نشان داد ضرایب معناداری تمام بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۰,۵۸ بود (آماره تی) یعنی تمامی بارهای عاملی با اطمینان ۹۹ درصد معنادار بود؛ مقادیر تمام بارهای عاملی نیز بالای ۰,۵ بود (رابطه متغیر آشکار و پنهان)؛ میانگین واریانس استخراج شده (AVE) همه مؤلفه‌ها بالای ۰,۵ بود و همین طور پایایی ترکیبی همه مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از میانگین واریانس استخراج شده^۳ آن بود؛ لذا می‌توان گفت که روایی همگرا تأیید می‌شوند. در بررسی روایی واگرا نیز از آزمون فورنل و لارکر و آزمون بار عرضی استفاده شد. یافته‌ها نشان داد، جذر میانگین واریانس استخراج شده هر متغیر پنهان بیشتر از حداکثر همبستگی آن متغیر با دیگر متغیرهای پنهان بود؛ همچنین نتایج آزمون بار عرضی نشان داد، بارهای عاملی هر کدام از متغیرهای پژوهش بیشتر از بارهای عاملی مشاهده پذیره‌ای بود و از طرف دیگر بار عاملی هر متغیر مشاهده‌پذیر بر روی متغیر پنهان متناظرش حداقل ۰,۱ بیشتر از بارهای عاملی همان متغیر مشاهده‌پذیر بر متغیرهای پنهان دیگر بود؛ بنابراین نتایج این دو آزمون بیانگر روایی واگرا بود. همچنین برای پایایی پرسش‌نامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۴ محاسبه می‌شود. مقادیر این دو ضریب برای همه متغیرهای پژوهش بالای ۰/۷ به دست آمد که نشان‌دهنده پایا بودن ابزار اندازه‌گیری بود. در تحقیق حاضر در بخش کیفی جهت تحلیل محتوی کیفی از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی مکس کیودا، جهت کدگذاری باز، کدگذاری محوری و در مرحله پایانی کدگذاری انتخابی استفاده شد.

---

1. Faced Validity

2. Construct Validity

3. Average Variance Extracted

4. Composite Reliability (CR)

در بخش کمی نیز از آزمون تی تک نمونه‌ای، تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS-v21 و Smart Pls-v2 بهره گرفته شد.

جدول ۱: ضریب میانگین واریانس استخراج شده و ضریب پایایی ترکیبی

مؤلفه	آلفای کرونباخ	CR	AVE	MSV	ASV	۱	۲	۳
پدیده محوری	۰/۷۲	۰/۸۰۰	۰/۶۵	۰/۴۰	۰/۲۶	۰/۷۸	—	—
پیامد	۰/۸۱	۰/۸۶۹	۰/۵۹	۰/۴۰	۰/۲۹	۰/۴۷	۰/۵۲	۰/۸۲

یافته

یافته‌های توصیفی

جدول ۲: آمار جمعیت شناختی جامعه و نمونه آماری تحقیق بخش کیفی

شاخص	سمت		مدرک تحصیلی			
	اساتید و اعضاء هیئت علمی	مربیان و پیشکشوتان ورزش‌های رزمی	دکتری تخصصی	کارشناسی ارشد		
فراوانی	۱۲	۵	۱۲	۵		
درصد فراوانی	۷۰/۵۹	۲۹/۴۱	۷۰/۵۹	۲۹/۴۱		
شاخص	سن				سابقه	
	تا ۴۰ سال	۴۱ تا ۵۰ سال	۶۰ تا ۶۵ سال	بالای ۶۰ سال	۱۵ تا ۲۰ سال	بیش از ۲۰ سال
فراوانی	۲	۸	۵	۲	۱۱	۲
درصد فراوانی	۱/۷۶	۴۷/۰۵	۲۹/۴۱	۱۱/۷۶	۶۴/۷۰	۱۱/۷۶

جدول ۳: آمار جمعیت شناختی جامعه و نمونه آماری تحقیق بخش کمی

میزان تحصیلات					درجه مربیگری			شاخص
دکتری	فوق لیسانس	لیسانس	فوق دیپلم	دیپلم	مربی درجه ۱	مربی درجه ۲	مربی درجه ۳	
۴	۴۱	۱۱۶	۷۴	۶۵	۳۴	۹۱	۱۷۵	فراوانی
۱/۶	۱۳/۶	۳۸/۶	۲۴/۶	۲۱/۶	۱۱/۴	۳۰/۳	۵۸/۳	درصد فراوانی
سابقه مربیگری					سن			شاخص
۱۵ تا ۲۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۰ تا ۵ سال	کمتر از ۵ سال	بالای ۵۰ سال	۴۰ تا ۵۰ سال	۳۰ تا ۴۰ سال	کمتر از ۳۰ سال	
۳۷	۵۴	۱۰۷	۱۰۴	۱۰	۳۵	۱۴۵	۱۱۰	فراوانی
۱۲/۳	۱۷/۳	۳۵/۶	۳۴/۶	۲/۳	۱۱/۶	۴۸/۳	۳۶/۶	درصد فراوانی

جدول ۴: توصیف آماری متغیرهای پژوهش

سازه	بعد	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
پدیده محوری	امکانات و زیرساخت‌ها	۳,۲۸	۰,۷۳	۰,۱۴	۰,۱۳
	عوامل اقتصادی	۳,۰۵	۰,۹۳	۰,۰۲	-۰,۳۰
	عوامل انسانی	۳,۶۵	۰,۸۲	-۰,۴۹	۰,۰۱
	عوامل آموزشی و فناوری	۳,۲۹	۰,۸۳	۰,۰۴	-۰,۱۶
	عوامل ساختاری	۲,۹۵	۰,۹۱	۰,۲۴	-۰,۱۰
	عوامل فردی	۳,۲۳	۰,۸۳	۰,۱۹	-۰,۴۴
	عوامل فرهنگی	۳,۲۷	۰,۷۷	۰,۰۴	۰,۰۰
پیامد	عوامل مدیریتی	۳,۳۶	۰,۷۹	-۰,۰۸	-۰,۱۳
	افزایش بهره‌وری	۳,۳۶	۰,۷۴	-۰,۱۲	۰,۴۲
	توسعه اجتماعی	۳,۳۷	۰,۷۵	-۰,۱۸	۰,۲۹
	توسعه ارتباطات و تعاملات	۳,۶۳	۰,۷۶	-۰,۵۲	۰,۷۶
	توسعه زیرساخت‌ها و منابع	۳,۵۱	۰,۵۹	-۰,۲۷	۰,۵۱
فرهنگ‌سازی	۳,۶۴	۰,۹۵	-۰,۳۷	-۰,۳۴	

اطلاعات جدول مشخصه‌های آماری همچون میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی را نشان می‌دهد. همچنین، با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی که در بازه‌ی معقولی برای حدس بر نرمال بودن داده‌ها قرار دارند، می‌توان فرض نرمال بودن داده‌ها را مطرح کرده و پذیرفت.

یافته‌های استنباطی

کدگذاری: مراحل کدگذاری مورد استفاده در بخش کیفی شامل کدگذاری باز بر مبنای مقولات استخراج شده از مطالعه مقدماتی مبانی نظری تحقیق، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی می‌باشد.

پدیده محوری:

پدیده محوری شرایطی و عواملی است که تشکیل دهنده ورزش دفاع شخصی در فراجا می‌شود. پدیده محوری در این پژوهش شامل مفاهیمی بود که از نشانه‌های کدگذاری شده در مورد ایجاد و تشکیل ورزش دفاع شخصی در فراجا وجود دارد، به دست آمد. توضیحات مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به شرایط علی توسعه ورزش در فراجا، منجر به شناسایی کدهای جدول ۵ شد.

جدول ۵: کدگذاری باز، محوری و گزینشی پدیده محوری

سازه	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
پدیده محوری	امکانات و زیرساخت‌ها	امکانات و تجهیزات	استفاده مطلوب از مجموعه‌های ورزشی سازمان
			توسعه و استانداردسازی تجهیزات سالن‌های ورزشی سازمان
			استفاده از تجهیزات مناسب و استاندارد برای آموزش دفاع شخصی
			استفاده از تجهیزات کمک آموزشی و پشتیبان در آموزش دفاع شخصی
		فناوری	استفاده از فناوری‌های به روز در مراکز آموزش سازمان

ایجاد بسترهای لازم برای مجهز کردن اماکن و سالن‌های ورزشی سازمان به فناوری‌های لازم			
مدیریت صحیح اماکن و سالن‌های ورزشی موجود سازمان	مدیریت اماکن و تجهیزات		
استفاده از امکانات و تجهیزات دیگر سازمان‌ها			
تخصیص بودجه مناسب برای تحقق برنامه‌های آموزشی دفاع شخصی	بودجه و اعتبارات	عوامل اقتصادی	
حمایت مالی از طرح‌های تحقیقاتی در حوزه ورزش دفاع شخصی			
نیروی انسانی دارای سلامت جسمانی جهت مشارکت فعال در آموزش دفاع شخصی	سلامت جسمانی کارکنان	عوامل انسانی	
منابع انسانی متخصص، متعهد، توانمند و با انگیزه (مربی - گری، مدیریت)	نیروی انسانی متخصص		
کادر فنی و مدیریت مجرب در تشکیلات هیئت دفاع شخصی ناجا و استان‌ها			
برگزاری دوره‌های مربیگری با استفاده از اساتید خارجی به روز بودن سرفصل‌های دوره‌های مربی‌گری			
استفاده از مربیان تحصیل کرده در تمامی سطوح			
تربیت و ارتقاء مربیان (درجه ۱، ۲، ۳ و بین‌المللی)			
یکسان بودن طرح درس و سرفصل‌های آموزش دفاع شخصی در مراکز آموزشی	برنامه‌ریزی آموزشی	عوامل آموزشی و فناوری	
متناسب بودن آموزش ورزش‌های رزمی با نیاز سازمانی و مأموریتی			
محتوا و برنامه آموزشی دوره‌های برگزار شده فراگیران فنون دفاع شخصی			
استفاده از فناوری‌های نوین در آموزش دفاع شخصی			

استفاده از سیستم اتوماسیون و اینترنت ناجا جهت آموزش دفاع شخصی	فناوری آموزشی		
تهیه بانک اطلاعاتی و شناسنامه ورزشی برای کارکنان ناجا			
ساختار و تشکیلات مناسب برای توسعه ورزش دفاع شخصی	ساختار و تشکیلات	عوامل ساختاری	
کمیته فنی هیئت دفاع شخصی ناجا			
انگیزه‌های درونی یادگیری فنون دفاع شخصی	انگیزه پیشرفت		
علاقه به یادگیری فنون دفاع شخصی	تمایلات فردی	عوامل فردی	
احساس نیاز کارکنان به یادگیری فنون دفاع شخصی			
درک اهمیت ورزش دفاع شخصی در کارکنان	خودآگاهی		
باور کارکنان جهت آموزش دفاع شخصی			
مناسب بودن شرایط جسمانی کارکنان	سلامت جسمانی		
تبلیغات مربوط به ورزش دفاع شخصی در رسانه‌های سازمان	تبلیغات		
باور کارکنان نسبت به درک نیاز جهت فراگیری فنون دفاع شخصی	دیدگاه و نگرش	عوامل فرهنگی	
دیدگاه و نگرش کارکنان نسبت به اهمیت آموزش دفاع شخصی			
بستر و زمینه فرهنگی مناسب جهت مشارکت فعال و علاقه مندی کارکنان در آموزش دفاع شخصی	فرهنگ سازی		
تعامل و ارتباط با سایر ارگان‌ها و سازمان‌های ورزشی	ارتباطات برون سازمانی	عوامل مدیریتی	
تعامل و ارتباط اداره کل تربیت بدنی ناجا با مدیران تربیت بدنی استان‌ها	ارتباطات سازمانی		

همدلی، همکاری و وحدت رویه مدیران سازمان در اجرای مطلوب برنامه‌های آموزش دفاع شخصی			
تهیه و پخش برنامه‌های آگاهی	آگاه‌سازی		
برنامه راهبردی متناسب با اهداف سازمان در حوزه آموزش دفاع شخصی	برنامه‌ریزی		
برنامه عملیاتی در سطوح مختلف سازمان در حوزه آموزش دفاع شخصی			
اولویت آموزش و ورزش دفاع شخصی در ناجا			
ایجاد رقابت ورزشی بین فرماندهی‌های انتظامی استان و یگان‌های مستقل ناجا			
حمایت و تأکید سازمان (فرماندهان، مدیران، مسئولان) بر آموزش و ورزش دفاع شخصی	حمایت سازمانی		
انگیزه و تشویق کارکنان در کارکنان جهت فراگیری فنون دفاع شخصی			
نگرش مثبت فرماندهان و مدیران به حفظ و ارتقاء آمادگی رزمی کارکنان			
استفاده از نیروی انسانی متخصص، توانمند و با انگیزه در سازمان	سازماندهی		
دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها جهت فراگیری فنون دفاع شخصی	قوانین و مقررات		
ارزیابی و نظارت کارکنان در حوزه آموزش دفاع شخصی	نظارت و ارزیابی		

پیامدها

اثراتی که در نتیجه اتخاذ راهبردها جهت توسعه پدیده محوری توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به وجود می‌آیند. در پایان

مصاحبه‌ها از خبرگان پرسیده شد که با توجه به شرایط درونی و بیرونی بررسی شده و همچنین راهبردهای ارائه شده پیش‌بینی می‌شود که چه پیامدهایی به دست آید؟ توضیحات مصاحبه شوندگان در پاسخ به پرسش‌های مربوط به پیامدها، منجر به شناسایی کدهای جدول ۶ شد.

جدول ۶: کدگذاری باز، محوری و گزینشی پیامدها

سازه	کدگذاری گزینشی	کدگذاری محوری	کدگذاری باز
پیامد	افزایش بهره‌وری	کارایی و اثربخشی	افزایش توانمندی‌های جسمانی و رزمی کارکنان ناجا
			افزایش اعتماد به نفس کارکنان در مواجهه با متخلفین و یا اراذل و اوباش
			اجرای موفقیت آمیز ماموریت‌های محوله به کارکنان
			ایجاد نشاط و شادابی و حس قوی بودن و قوی شدن در کارکنان
			استفاده مؤثر از تجهیزات و سلاح سرد (تونفا، باتوم و...) در مواجهه با متخلفین
			افزایش حس برتری کارکنان نسبت به متخلفین و یا اراذل و اوباش
			کاهش بکارگیری سلاح و در نتیجه کاهش کشته‌ها و زخمی‌ها
			کاهش تلفات و آسیب‌های وارده به کارکنان
			حضور و مشارکت حداکثر کارکنان در انجام فعالیت‌های ورزشی
			بهبود انگیزه در کارکنان
تحقق تدابیر مقام معظم رهبری در رابطه با ورزش در نیروهای مسلح			
توسعه اجتماعی	ارتقاء امنیت اجتماعی	ارتقاء انتظام اجتماعی	افزایش احساس امنیت در جامعه
			توسعه نظم و امنیت در جامعه؛
			ارتقاء منزلت و جایگاه پلیس در جامعه
			ایجاد تصویر مثبت از پلیس و اعتماد بیشتر جامعه به فراجا

ایجاد جذابیت سازمانی در جامعه برای جذب نیروی انسانی مورد نیاز	ارتقاء سرمایه اجتماعی	
توسعه همکاری متقابل با سایر نهادهای ورزشی و دانشگاهی	ارتباطات و تعاملات	توسعه ارتباطات و تعاملات
امکان میزبانی دوره‌های منطقه ای و بین المللی در حوزه دفاع شخصی	ارتباطات و تعاملات بین المللی	
تعامل و همکاری با پلیس سایر کشورها در حوزه ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی		
افزایش تخصیص اعتبارات مالی به ورزش دفاع شخصی	افزایش بودجه و ...	توسعه زیرساخت‌ها و منابع
بهبود ظرفیت‌های تبلیغاتی و اطلاع رسانی	بهبود تبلیغات و اطلاع	
توسعه زیر ساخت‌ها و تجهیزات	زیرساخت‌ها و تجهیزات	
توسعه بانک اطلاعاتی ورزشکاران؛ مربیان و داوران	فناوری و تکنولوژی	
استفاده از فناوری‌های جدید آموزشی	مدیریت توسعه	
توسعه و اثر بخشی فرآیندهای آموزشی		
توسعه منابع انسانی (مدیران، کارکنان، داوران، مربیان)؛ شناسایی و جذب افراد مستعد جهت جذب و استخدام در ناجا	منابع انسانی	
شناسایی و ارتقاء سطح فنی مربیان دفاع شخصی ناجا		
تغییر نگرش فرماندهان و مقامات ارشد سازمان در خصوص حمایت از ورزش در فرماندهی انتظامی؛	دیدگاه و نگرش	
تغییر نگرش و علاقمندی کارکنان نسبت به اهمیت آموزش ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی		

نتایج حاصل از تحلیل نشان می‌دهد که از میان ۷۹ شاخص (گویه) موجود، ۱۳ بعد اصلی قابل شناسایی است

بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

نرمال بودن داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول زیر منعکس شده است.

جدول ۷: خلاصه آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیر	ابعاد	آماره آزمون	سطح معناداری
پدیده محوری	امکانات و زیرساخت‌ها	۰,۲۵۸	۰,۶۰۲
	عوامل اقتصادی	۰,۲۱۰	۰,۵۸۳
	عوامل انسانی	۰,۶۷۳	۰,۷۴۹
	عوامل آموزشی و فناوری	۰,۷۴۷	۰,۷۷۲
	عوامل ساختاری	۰,۶۹۳	۰,۷۵۶
	عوامل فردی	۰,۵۰۸	۰,۶۹۴
	عوامل فرهنگی	۰,۱۱۲	۰,۵۴۵
	عوامل مدیریتی	۰,۳۷۹	۰,۶۴۷
پیامد	افزایش بهره‌وری	۰,۰۷۸	۰,۵۳۱
	توسعه اجتماعی	۰,۷۵۲	۰,۷۷۴
	توسعه ارتباطات و تعاملات	۰,۴۲۸	۰,۶۶۶
	توسعه زیرساخت‌ها و منابع	۰,۱۸۱	۰,۵۷۲
	فرهنگ‌سازی	۰,۱۴۳	۰,۵۵۷

چنان‌که در اطلاعات جدول بالا مشاهده می‌شود، سطح معنی‌داری آماره‌ی آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای هر ۲ متغیر بزرگ‌تر از ۰,۰۵ است، لذا فرض صفر (نرمال بودن داده‌ها) تأیید و فرض مقابل رد می‌شود. یعنی، داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند.

وضعیت موجود توسعه ورزش دفاع شخصی در فراجا چگونه است؟

برای این که بدانیم وضعیت مؤلفه‌های شناسایی شده به چه میزان است، با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها و مقیاس فاصله‌ای متغیرها از آزمون t -تک نمونه‌ای استفاده شد. در این قسمت با توجه به اینکه مقیاس ۵ درجه‌ای است، ارزش عددی برای مقایسه با آماره تی را عدد ۳ در نظر گرفتیم. در ادامه فرض صفر و پژوهش برای این سؤال آورده شده است:

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

نتیجه آزمون تی تک نمونه‌ای در جدول زیر آورده شده است.

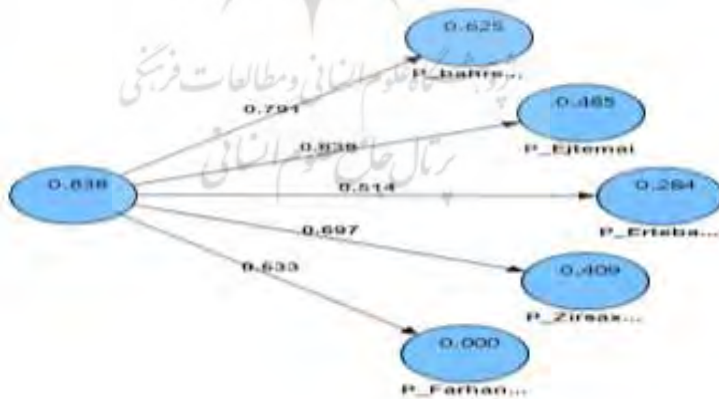
جدول ۸: آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور بررسی وضعیت موجود

فاصله اطمینان ۹۵٪	اختلاف		Sig.	مقدار تی	بعد	سازه
	حد بالا	حد پایین				
۰,۴۴	۰,۲۷	۰,۳۶	۰,۰۰۱	۸,۴۶	امکانات و زیرساخت‌ها	پدیده محوری
۰,۱۵	-۰,۰۵	۰,۰۵	۰,۳۲۹	۰,۹۸	عوامل اقتصادی	
۰,۷۳	۰,۵۶	۰,۶۵	۰,۰۰۱	۱۴,۷۲	عوامل انسانی	
۰,۳۲	۰,۱۵	۰,۲۳	۰,۰۰۱	۵,۲۶	عوامل آموزشی و فناوری	
۰,۰۵	-۰,۱۴	-۰,۰۵	۰,۳۲۰	-۱,۰۰	عوامل ساختاری	
۰,۳۸	۰,۲۰	۰,۲۹	۰,۰۰۱	۶,۵۱	عوامل فردی	
۰,۳۵	۰,۱۹	۰,۲۷	۰,۰۰۱	۶,۵۹	عوامل فرهنگی	
۰,۳۵	۰,۲۰	۰,۲۸	۰,۰۰۱	۷,۰۸	عوامل مدیریتی	
۰,۴۴	۰,۲۹	۰,۳۶	۰,۰۰۱	۹,۱۹	افزایش بهره‌وری	پیامد
۰,۴۵	۰,۲۹	۰,۳۷	۰,۰۰۱	۹,۲۵	توسعه اجتماعی	
۰,۷۱	۰,۵۵	۰,۶۳	۰,۰۰۱	۱۵,۴۸	توسعه ارتباطات و تعاملات	
۰,۵۷	۰,۴۴	۰,۵۱	۰,۰۰۱	۱۶,۱۰	توسعه زیرساخت‌ها و منابع	
۰,۷۴	۰,۵۴	۰,۶۴	۰,۰۰۱	۱۲,۵۰	فرهنگ‌سازی	

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود، سطح معناداری در همه ابعاد (به‌غیر از ابعاد عوامل اقتصادی و عوامل ساختاری در پدیده محوری) کمتر از ۰,۰۵ است؛ بنابراین، فرض صفر با ۹۵ درصد اطمینان برای این ابعاد رد و فرض پژوهش تأیید می‌شود. به‌عبارت دیگر، وضعیت این ابعاد در حد مطلوب (با توجه به اختلاف میانگین که اعدادی مثبت هستند) است. اما، سطح معناداری ابعاد عوامل اقتصادی و عوامل ساختاری در پدیده محوری بیشتر از ۰,۰۵ است؛ بنابراین، فرض مقابل برای این ابعاد رد و فرض صفر تأیید می‌شود. به‌عبارت دیگر، وضعیت این ابعاد نیاز به توجه دارد.

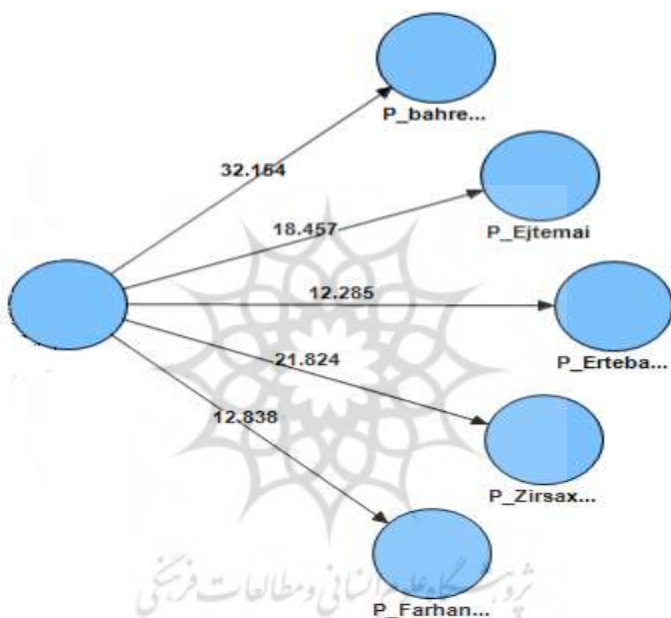
اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران چیست؟

با استفاده از مدل درونی می‌توان به بررسی مدل پرداخت. با مقایسه مقدار t محاسبه شده برای ضریب هر مسیر، می‌توان به تأیید یا رد مدل پرداخت. بدین‌سان، اگر مقدار قدر مطلق آماره t بزرگ‌تر از ۱,۹۶ گردد، در سطح اطمینان ۹۵٪ و در صورتی که مقدار آماره t بیشتر از ۲,۵۸ شود، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار است. نتایج آزمون مدل مفهومی در حالت معناداری ضرایب در شکل زیر نشان داده شده است.

شکل ۲: مدل ساختاری پژوهش در حالت ضرایب مسیر

اعداد نوشته شده بر روی خط در واقع ضرایب بتا حاصل از معادله رگرسیون میان دوتای آنها که همان ضریب مسیر است. با توجه به قدر مطلق ضرایب مسیر، تأثیر پدیده محوری به ترتیب بر بعدهای افزایش بهره‌وری ۰,۷۹۱، توسعه اجتماعی ۰,۶۳۹، توسعه ارتباطات و تعاملات ۰,۵۱۴، توسعه زیرساخت‌ها و منابع ۰,۶۹۷، و فرهنگ‌سازی ۰,۵۳۳ است.

شکل ۳: مدل ساختاری پژوهش در حالت اعداد معناداری (t value)

اعداد موجود بر روی مسیرها، نشان‌گر مقدار t برای هر مسیر هستند. برای بررسی معنادار بودن ضرایب مسیر، با توجه به این که قدر مطلق همه ضرایب بزرگ‌تر از ۱,۹۶ است، در نتیجه همه مسیرها در سطح ۰,۰۵٪ معنادار هستند.

مدل درونی (مدل ساختاری)

در قالب مدل درونی، مدل مورد بررسی قرار گرفته و مسیر مدل ساختاری ارزیابی شد. آزمون هر مسیر از طریق بررسی علامت، اندازه و معناداری آماری ضریب مسیر (بتا) بین هر متغیر مکنون با متغیر وابسته است. هر اندازه این ضریب مسیر بزرگ‌تر باشد، تأثیر پیش‌بینی‌کنندگی متغیر مکنون نسبت به متغیر وابسته بیشتر خواهد بود. به منظور بررسی معناداری ضریب مسیر یا همان بتا، باید معناداری مقدار t برای هر ضریب مسیر مورد توجه قرار گیرد؛ از همین‌رو، از روش بوت‌استرپینگ^۱ استفاده شد که برای این منظور بازنمونه‌گیری در دو حالت ۵۰۰ و ۸۰۰ نمونه شبیه‌سازی شد که نتایج نشان می‌دهد در هر دو حالت، در معنادار بودن یا بی‌معنا بودن پارامتر تغییری ایجاد نشده و نتایج از اعتبار محکمی برخوردار هستند (جانسون^۲ و همکاران، ۲۰۰۱، ۲۴۵-۲۱۷). لازم به ذکر است، رتبه‌بندی براساس ضرایب بتا در ستون آخر جدول زیر آورده شد.

جدول ۹: اثر خطی مستقیم نقش متغیر پژوهش و رتبه‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی

رتبه	آماره t بازنمونه‌گیری			بتا	مسیر		پدیده محوری
	۸۰۰	۵۰۰	۳۵۰				
۱	۳۱,۵۳۵	۳۲,۶۵۲	۳۲,۱۵۴	۰,۷۹۱	افزایش بهره‌وری	←	
۳	۱۸,۴۶۶	۱۹,۲۶۳	۱۸,۴۵۷	۰,۶۳۹	توسعه اجتماعی	←	
۵	۱۱,۸۸۲	۱۳,۱۰۷	۱۲,۲۸۵	۰,۵۱۴	توسعه ارتباطات ...	←	
۲	۲۱,۸۶۳	۲۲,۵۶۷	۲۱,۸۲۴	۰,۶۹۷	توسعه زیرساخت‌ها	←	
۴	۱۲,۵۱۱	۱۲,۹۴۸	۱۲,۸۳۸	۰,۵۳۳	فرهنگ‌سازی	←	

با توجه به جدول بالا، مقدار آماره t برای مسیر فوق بزرگ‌تر از ۱,۹۶ است که نشان‌دهنده این است که در سطح اطمینان ۹۵٪ این مسیر معنادار بوده است.

۱ . Bootstrapping

۲ . Johnson

بحث و نتیجه‌گیری

در اولویت‌بندی پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی در فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، با بررسی ضرایب مسیر، تأثیر پدیده محوری به ترتیب بر بعدهای افزایش بهره‌وری ۰,۷۹۱، توسعه زیرساخت‌ها و منابع ۰,۶۹۷، توسعه اجتماعی ۰,۶۳۹، فرهنگ‌سازی ۰,۵۳۳ و توسعه ارتباطات و تعاملات ۰,۵۱۴ است.

با بررسی ضرایب مسیر، افزایش بهره‌وری به‌عنوان رتبه اول از پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی فرماندهی انتظامی مشخص شد. نتایج تحقیق هم راستا با نتایج تحقیقات بابایی (۱۳۹۴)، محمدی و همکاران (۱۳۹۶)، محمدیان (۱۳۹۶)، قادری و همکاران (۱۳۹۸)، اکینچی و همکاران (۲۰۱۷) هستند. آموزش دفاع شخصی منجر به کاهش تیراندازی‌های غیر ضروری می‌شود و در نتیجه به کاهش هزینه‌های سازمان (پرداخت دیه و ...) منجر شده است. همچنین یادگیری فنون دفاع شخصی در کارکنان موجب ارتقای سطح اعتماد به نفس در انجام مأموریت‌های محوله شده است. کارکنان کاملاً درگیر برنامه‌های آموزشی می‌شوند. فنون دفاع شخصی در انجام مأموریت‌های پلیس مهم و اثربخش می‌باشد. در واقع زمانی که توسعه ورزش دفاع شخصی رخ دهد می‌توان امیدوار بود که کارکنان فراجا در مواجهه با مجرمین و اراذل و اوباش و انجام مأموریت‌های محوله به‌منظور حفظ و استقرار نظم و امنیت موفق‌تری داشته باشند.

با بررسی ضرایب مسیر، توسعه زیرساخت‌ها و منابع به‌عنوان رتبه دوم از پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی فراجا مشخص شد. نتایج تحقیق هم راستا با نتایج تحقیقات محمدی و همکاران (۱۳۹۶)، قادری و همکاران (۱۳۹۸)، ایمان‌زاده (۱۳۹۸)، منوچهری و همکاران (۱۳۹۸)، مائومون (۲۰۱۵)، آجادی و همکاران (۲۰۱۷) است. در صورت داشتن چشم‌انداز و اهداف بلندمدت و اجرایی شدن راهکارها و راهبردها به‌منظور توسعه دفاع شخصی، اعتبارت ورزشی افزایش پیدا کرده و با برنامه‌ریزی اصولی امکانات، سالن‌ها و فضاهای مناسب و استاندارد افزایش یافته و در نتیجه امکان برگزاری میزبانی دوره‌های آموزشی دفاع شخصی وجود داشته و در دوره‌های آموزشی

ورزشکاران و مربیان مستعد شناسایی شده و با به‌وجود آمدن زیرساخت‌های لازم از طریق بانک اطلاعاتی ورزشکان و مربیان در خصوص سازمان‌دهی و ارتقاء فنی ایشان صورت می‌گیرد.

با بررسی ضرایب مسیر، توسعه اجتماعی به‌عنوان رتبه سوم از پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی فراجا مشخص شد. نتایج تحقیق هم راستا با نتایج تحقیقات بابایی (۱۳۹۴)، محمدیان (۱۳۹۶)، قادری و همکاران (۱۳۹۸) است. پلیس به‌منظور حفظ و ایجاد امنیت در جامعه در صورتی که از آمادگی و توانمندی بالایی در جنبه‌های مختلف من جمله آمادگی رزمی برخوردار باشد می‌تواند در شرایط متلاطم متغیرهای امنیتی و مأموریتی، نقش خود را به خوبی ایفا نماید. یکی از نیازهای اساسی کارکنان در جهت به نمایش گذاشتن اقتدار پلیس در جامعه، یادگیری فنون دفاع شخصی است. کسب مهارت‌های لازم در زمینه دفاع شخصی و فنون رزمی می‌تواند تصویر نیروی پلیس را در اذهان عمومی جامعه تقویت نماید و این تصویرسازی مثبت به افزایش اقتدار پلیس منجر شود. به بیان دیگر، نمایش چهره توانمند پلیس به مردم که از آمادگی جسمانی خوبی برخوردار و به فنون رزمی و دفاع شخصی نیز مجهز شده است، مردم را مطمئن می‌کند که نیروی پلیس در مواقع بحرانی به خوبی خواهد توانست امنیت را در جامعه پاسداری و از آن‌ها در برابر مخاطرات امنیتی محافظت کند. اعتماد اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اقتدار و مقبولیت و مشروعیت (پذیرش مردمی) و وجهه و منزلت در نهایت سبب افزایش سرمایه اجتماعی، امنیت اجتماعی و انتظام اجتماعی می‌شود.

با بررسی ضرایب مسیر، فرهنگ‌سازی به‌عنوان رتبه چهارم از پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی فراجا مشخص شد. نتایج تحقیق هم راستا با نتایج تحقیقات منافی (۱۳۹۴)، قادری و همکاران (۱۳۹۸)، ایمان‌زاده (۱۳۹۸)، سوتیریادو و شیلیوری (۲۰۰۹) است. برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء سطح دانش و آگاهی مدیران در حوزه ورزش و درک اهمیت آن و همچنین درک احساس نیاز به ورزش در کارکنان به‌منظور ارتقاء

سطح سلامت و کاهش بیماری‌ها و همچنین انجام موفق مأموریت‌های محوله در ورزش فراجا می‌تواند باعث فرهنگ‌سازی و توسعه فرهنگ و ارزش‌های اسلامی و ملی در میان کارکنان و خانواده‌های آنان شود که از جمله اهداف و ارزش‌های محوری فراجا است. توجه به الگوی مناسب برای توسعه ورزش، حمایت‌های مدیران، دیدگاه مناسب نسبت به توسعه ورزش و داشتن چشم‌انداز و اهداف بلندمدت، از عوامل فرهنگی هستند که در صورت توجه مسئولین و مدیران سازمان، سبب ترویج ورزش‌های کاربردی به‌خصوص ورزش دفاع شخصی در میان کارکنان فراجا می‌شود.

با بررسی ضرایب مسیر، توسعه ارتباطات و تعاملات به‌عنوان رتبه پنجم از پیامدهای توسعه ورزش دفاع شخصی فراجا مشخص شد. نتایج تحقیق هم راستا با نتایج تحقیقات درخشان مبارکه و همکاران (۱۳۹۱)، محمدیان (۱۳۹۶)، قادری و همکاران (۱۳۹۸)، دی بوسچر و همکاران (۲۰۰۹) است. برنامه‌ریزی و هماهنگی، به‌منظور استفاده متقابل از امکانات و منابع و انتقال تجربیات با فدراسیون‌های ورزش‌های رزمی و سایر سازمان‌های نیروهای مسلح برای توسعه ورزش دفاع شخصی موجب افزایش ارتباطات و تعاملات می‌شود. ارتباط متقابل و دوسویه نیز بین دانشگاه‌ها و سازمان به‌منظور تبادل اطلاعات و تجربه بین پژوهش‌گران و مدیران جهت توسعه ورزش دفاع شخصی موجب افزایش ارتباطات و تعاملات می‌شود. همچنین تدارک و برگزاری اردوهای منطقه‌ای و بین‌المللی متقابل با مجامع ورزشی نیروهای مسلح و پلیس‌های جهان با دعوت از مربیان خبره و اعزام مربیان سازمان به دوره‌های مربیگری و دانش‌افزایی، به‌منظور کسب تجربه و انتقال تجربیات موجب افزایش ارتباطات و تعاملات خواهد شد.

پیشنهادها

- با سیاست‌گذاری مناسب، تعیین اهداف و چشم‌انداز سازمان، نسبت به تدوین برنامه راهبردی، عملیاتی و سالیانه برای ورزش دفاع شخصی متناظر با برنامه بلندفراجا اقدام شود.

- نسبت برنامه‌ریزی جامع برای رشد و گسترش ورزش دفاع شخصی در بخش‌های مختلف با اجرای دوره‌های آموزشی و بازآموزی، به‌منظور ارتقاء سطح توانمندی رزمی کارکنان و افزایش اعتماد به نفس کارکنان در بکارگیری فنون رزمی جهت اجرای موفقیت‌آمیز مأموریت‌های محوله اقدام شود.

- فرماندهان و مسئولان با برنامه‌ریزی دقیق و کارشناسی و با دعوت از کارشناسان خبره نسبت به بازنگری و غنی‌سازی محتوا و برنامه آموزش دفاع شخصی، یکسان نمودن طرح درس و سرفصل‌های دفاع شخصی در مراکز آموزشی، به روز کردن سرفصل‌های دوره‌های مربی‌گری تهیه و تدوین کتب و منابع به روز و مورد نیاز اقدام کنند.

- معاونت طرح و برنامه فراجا نسبت به تعیین ردیف مشخص درباره بودجه و اعتبارات تربیت بدنی ناجا مخصوص رشته‌های کاربردی به‌خصوص دفاع شخصی اقدام، تا با تعیین سرفصل مشخص در بودجه مدیران ورزشی مطابق استانداردهای موجود نسبت توسعه و گسترش اماکن و تأسیسات ورزشی و همچنین اجرای مناسب برنامه‌های آموزش دفاع شخصی اقدام شود.

- فرماندهان و مسئولان ضمن ایجاد فضاهای ورزشی مناسب و مورد نیاز، با توجه به آخرین دستاوردهای علمی نسبت استانداردسازی اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی اقدام کنند.

- فرماندهان و مسئولین با برنامه‌ریزی صحیح و منطقی نسبت انعکاس توانمندی رزمی کارکنان در مواجهه با هنجارشکنان جامعه به‌منظور افزایش سرمایه اجتماعی، امنیت اجتماعی و انتظام اجتماعی اقدام کنند.

- با فرهنگ‌سازی در زمینه توسعه ورزش دفاع شخصی با برگزاری جشنواره‌های ورزشی نسبت به ایجاد بستر و زمینه فرهنگی به‌منظور ایجاد تغییرات مثبت در نگرش و دیدگاه کارکنان و ایجاد باور در کارکنان نسبت به درک نیاز به فراگیری فنون دفاع شخصی اقدام شود.

- با استفاده از رسانه‌های جمعی درون سازمانی، سیستم آموزشی و ساکنانه مکاتبات اداری، نسبت به ارتقاء سطح دانش و آگاهی کارکنان از طریق آموزش درباره اهمیت ورزش دفاع شخصی، فرهنگ‌سازی، ترغیب و ایجاد انگیزه آن‌ها برای شرکت در برنامه‌های آموزشی دفاع شخصی و از میان برداشتن برخی موانع درون فردی و با مدیریت و مداخله مناسب اقدام شود.

- نسبت افزایش تعامل و همکاری منطقی و سازنده با سایر نهادهای نیروهای مسلح، دانشگاه‌ها و فدراسیون‌های ورزش‌های رزمی به منظور استفاده از امکانات و تجربیات آن‌ها و افزایش همکاری و تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی بمنظور به‌منظور کسب تجربه و انتقال تجربیات با پلیس سایر کشورهای دنیا در حوزه ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی اقدام شد.

سپاسگزاری

پژوهشگران این تحقیق از فرماندهان، مدیران، پیشکسوتان و مربیان ورزش‌های رزمی و دفاع شخصی فراجا و همه کسانی که در انجام این تحقیق همکاری کرده‌اند، تقدیر و تشکر می‌کنند.

منابع

۱. ایمان‌زاده، سیداحمد. (۱۳۹۸). بررسی عوامل مؤثر در توسعه رشته ورزشی تکواندو ایران و ارائه الگو. رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج.
۲. آصفی، احمدعلی؛ اسدی دستجردی، حسن. (۱۳۹۵). بررسی موانع توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران و ارائه راهکارهای کاربردی توسعه آن. فصلنامه مدیریت ورزشی، ۸(۶)، ۸۲۳-۸۴۴. قابل بازیابی از: <https://zaya.io/tbsecj>
۳. آصفی، احمدعلی؛ قنبرپور نصرتی، امیر. (۱۳۹۷). عوامل مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی. دوفصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. ۸(۱۶)،

- ۲۹-۴۶. قابل بازیابی از: <https://jrsm.khu.ac.ir/article-1-2769-fa.pdf>
۴. بابایی، علی. (۱۳۹۴). میزان اثر بخشی آموزش دفاع شخصی کارکنان پلیس پیشگیری در اجرای ماموریت‌ها. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم انتظامی امین.
۵. باصری، بیژن؛ فرهادی کیا، علیرضا. (۱۳۸۷). تحلیل عوامل مؤثر بر شاخص توسعه انسانی در زنجان. فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۱۶(۴۷)، ۵-۲۳. قابل بازیابی از: <http://qjerp.ir/article-1-262-fa.html>
۶. پاکرویان، افسانه. (۱۳۹۳). شناسایی موانع توسعه ورزش همگانی بانوان استان مازندران، پایان‌نامه ارشد تربیت‌بدنی دانشگاه آزاد ساری.
۷. پوررنجبر، محمد؛ زیتونلی، عبدالحمید. (۱۳۹۴). موانع توسعه ورزش همگانی. اولین همایش ملی علوم ورزشی نوین، ورزش حرفه‌ای و ارتقاء تندرستی، دانشگاه گنبد کاووس.
۸. تندنویس، فریدون؛ قاسمی، محمد هادی. (۱۳۸۶). مقایسه دیدگاه ورزشکاران، مربیان و صاحب نظران در مورد راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی ژیمناستیک کشور. ۱۵(۴)، ۱۷-۲۹. قابل بازیابی از: <https://zaya.io/sa7yk>
۹. جلال، حامد. (۱۳۸۹). تعیین و مطالعه عوامل توسعه ورزش قهرمانی دوومیدانی کشور از دیدگاه صاحب‌نظران، مربیان و ورزشکاران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور.
۱۰. خلیق ساکت، امیر. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر در توسعه بیسبال در ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه گیلان.
۱۱. دانائی فرد، حسن؛ مظفری، زینب. (۱۳۸۷). ارتقاء روایی و پایایی در پژوهش‌های کیفی مدیریتی: تأملی بر استراتژی‌های ممیزی پژوهشی. فصلنامه پژوهش‌های مدیریتی، ۱(۱)، ۱۳۱-۱۶۲. قابل بازیابی از: <http://ensani.ir/file/download/article/20101025135918>

۱۲. درخشان مبارکه، محمد؛ باران چشمه، مهرعلی؛ آشتیانی، محمدرضا؛ اکبری یزدی، حسین. (۱۳۹۱). تدوین هدف‌های کلان، سیاست‌ها و راهبردهای توسعه تربیت بدنی در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه راهبرد دفاعی*، ۱۰(۴۰)، ۱۶۹-۱۹۸. قابل بازیابی از: <https://zaya.io/b2huf>
۱۳. رضوانی نژاد، رحیم؛ هژبری، کاظم؛ عیدی، حسین؛ ریحانی، محمد؛ عسگری، بهمن. (۱۳۹۴). *مدیریت ورزش نخبه: تجارب کشورهای موفق*، چاپ اول، آمل: انتشارات شمال پایدار.
۱۴. زینل‌زاده، رضا؛ برزویان، صمد؛ قجری، علیرضا. (۱۳۹۱). بررسی و تعیین شاخص‌های توسعه انسانی-آموزشی در استان‌های کشور (در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸)، *فصلنامه علمی-پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۴(۲)، ۶۳-۸۱. قابل بازیابی از: http://geography.journals.iau-garmsar.ac.ir/article_673177.html
۱۵. سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۱). *سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور*، مؤلفه توسعه ورزش قهرمانی.
۱۶. سالیانه، محمدعلی؛ باران چشمه، مهرعلی. (۱۳۸۵). *آمادگی جسمانی*. تهران: رایحه عترت.
۱۷. شاه منصور، عزت‌اله؛ بالانژاد، ایمان. (۱۳۹۷). شناسایی و رتبه‌بندی موانع توسعه ورزش دو و میدانی استان مرکزی و ارائه راهکار بر اساس فرآیند تحلیل شبکه‌ای (ANP). *فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی*، ۶(۴)، ۳۹-۴۶. قابل بازیابی از: <https://zaya.io/thlq0>
۱۸. شیروانی، حسین؛ بهادری، محمدکریم؛ رنجبر، محسن؛ درویشی، ابوالفضل. (۱۳۹۹). شناسایی و رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش کارکنان رسته بهداشت و درمان نیروهای مسلح. *مجله طب نظامی*، دوره ۲۲، ویژه‌نامه همایش ملی آمادگی جسمانی در توان رزم، ۳۹-۵۱. قابل بازیابی از: <https://militarymedj.ir/article-1-2659-fa.pdf>

۱۹. علی دوست قهفرخی، ابراهیم؛ سجادی، سید نصرالله؛ محمودی، احمد و ساعتچیان، وحید. (۱۳۹۳). بررسی اولویت‌ها و راهکارهای پیشرفت ورزش قهرمانی جودوی کشور. (۲)۶، ۲۳۱-۲۴۶. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/ioejt>
۲۰. عمید، حسن. (۱۳۸۹). فرهنگ فارسی عمید، تهران: انتشارات اشجع.
۲۱. قادری، جعفر علی. (۱۳۹۰). شناسایی راه‌های توسعه ورزش دفاع شخصی در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی. دانشگاه علوم انتظامی امین.
۲۲. قادری، جعفر علی؛ غفوری، فرزاد؛ هنری، حبیب. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل تأثیرگذار در توسعه ورزش نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه مدیریت منابع در نیروی انتظامی. ۱۶۲-۱۳۷، (۴)۶. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/kc6u0>
۲۳. قادری، جعفر علی؛ غفوری، فرزاد؛ هنری، حبیب؛ محمدی‌مقدم، یوسف. (۱۳۹۸). الگوی راهبردی توسعه ورزش در نیروی انتظامی. فصلنامه علمی پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۵(۱)، ۵۳-۷۳. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/wr221>
۲۴. قهرمان تبریزی، کوروش؛ رحیمی، ایمان؛ رضوی، سیدمحمدجواد. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی موانع توسعه و پیشرفت ورزش شنا در استان کرمان براساس فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP). فصلنامه مدیریت ورزشی، ۹(۱)، ۱۱۳-۱۲۸. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/bh5dn>
۲۵. کشتی‌دار، محمد؛ طالب‌پور، مهدی؛ شیرمهنجی، فاطمه. (۱۳۹۱). بررسی وضعیت موجود والیبال ایران با ارائه برنامه اجرایی در راستای بهبود مستمر. مطالعات مدیریت ورزشی، ۴(۱۳)، ۱۳-۳۲. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/0a0fu>
۲۶. گودرزی، محمود؛ اسلامی، ایوب؛ علیدوست قهفرخی، ابراهیم. (۱۳۹۴). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه فرهنگ ورزش همگانی از طریق سیمای جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۴(۳)، ۱۱-۲۷. قابل‌بازیابی از: <https://zaya.io/jlf44>

۲۷. محمدتقی پورطهرانی، پروانه. (۱۳۸۶). مقایسه دیدگاه ورزشکاران، مربیان و صاحب‌نظران در مورد راهکارهای پیشرفت ورزش تکواندو زنان کشور. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۲۸. محمدی، علی؛ کلاته سیفری، معصومه؛ فرزانه، فرزام؛ رضوی، سیدمحمدحسین. (۱۳۹۶). طراحی الگوی پارادایمی ورزش دانشگاه فنی و حرفه‌ای براساس نظریه داده بنیاد. فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی، شماره ۲۱۵، ۱۳-۲۳۰.
۲۹. محمدیان، اسداله (۱۳۹۶). نقش یادگیری فنون دفاع شخصی در موفقیت مأموریت‌های ناجا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علوم انتظامی امین.
۳۰. مظفری، عمار. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط میان سرمایه اجتماعی، تعهد سازمانی با مشارکت ورزشی دبیران مرد مقطع متوسطه شهر اصفهان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد آمل.
۳۱. ملکوتیان، مصطفی. (۱۳۸۸). ورزش و سیاست. فصلنامه سیاست دانشکده حقوق دانشگاه تهران، ۳۹(۲)، ۷۹-۸۶. قابل بازیابی از: https://jfq.ut.ac.ir/article_20173.html
۳۲. منافی، فریدون. (۱۳۹۴). طراحی الگوی توسعه ورزش دانشگاهی ایران. رساله دکتری، دانشگاه گیلان.
۳۳. منظمی، مریم؛ علم، شهرام، شتاب بوشهری، سیده ناهید. (۱۳۹۰). تعیین عوامل مؤثر بر توسعه تربیت بدنی و ورزش بانوان جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه مدیریت ورزشی، ۳(۱۰)، ۱۵۱-۱۶۸. قابل بازیابی از: <https://zaya.io/sjonv>
۳۴. منوچهری، جاسم؛ باران چشمه، مهرعلی؛ منوچهری، محمدقاسم. (۱۳۹۸). فراتحلیل راهبرد توسعه ورزش نیروهای مسلح ج.ا.ایران. فصلنامه راهبرد دفاعی، ۱۷(۶۷)، ۱۲۳-۱۵۰. قابل بازیابی از: https://ds.sndu.ac.ir/article_820.html
۳۵. مهدی زاده، رحیمه؛ اندام، رضا و روزبهرانی، شهناز. (۱۳۹۲). موانع توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌ها. فصلنامه پژوهش در ورزش‌های دانشگاهی، ۱(۳)، ۱۰۹-۱۲۶.

قابیل بازایی از:

<http://ensani.ir/file/download/article/20151008090220-10002-7.pdf>

۳۶. نیسی، عبدالکازم. (۱۳۸۹). شاخص توسعه انسانی در استان‌های ایران. فصلنامه

علمی پژوهشی علوم بهداشتی. ۲(۲)، ۵۵-۶۲. قابل بازیابی از:

<https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=145553>

۳۷. وست، دبوراه؛ بوچر، چارلز. (۱۳۹۰). مبانی تربیت بدنی و ورزش. ترجمه احمد آزاد،

چاپ ششم، تهران: انتشارات آویژه.

۳۸. هاشمی، صدیقه. (۱۳۹۳). شناسایی موانع توسعه‌ی ورزش‌های پایه در مدارس شهر

تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

39. Ajadi, M. T., Olaoye, A. K., & Alabidun, M. (2017). Factors Militating Sports Development Among Nigerian Army Force in Sobi Barrack Ilorin, Kwara State. *KIU Journal of Social Sciences*, 3(2), 343-350. Retrieved from: <http://ijhumas.com/ojs/index.php/kiujoss/article/view/32/31>.
40. Arsenault, A., & Hinton, T. (2014). Police use-of-force issues in Canada. *International perspectives on police education and training*, 138-157. Retrieved from: <https://zaya.io/6ibp8>
41. Baker, B., & Das, D. K. (2015). Trends in Policing: Interviews with Police Leaders Across the Globe, Volume Five. CRC Press, Inc..
42. Böhlke, N. (2006). Benchmarking of Elite Sport Systems. Loughborough University (Doctoral dissertation, PhD Dissertation).
43. Coalter F. (2010). The polioics of sport for development: Limite focus programmes and broad gauge problems? *International Review for the sociology of sport* 45(3)PP:295-314. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/1012690210366791>
44. Cohen, K. E., Morgan, P. J., Plotnikoff, R. C., Callister, R., & Lubans, D. R. (2014). Fundamental movement skills and physical activity among children living in low-income communities: a cross-sectional study. *International Journal*

- of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(1), 1-9.
Retrieved from:
<https://ijbnpa.biomedcentral.com/articles/10.1186/1479-5868-11-49>
45. De Bosscher, V., De Knop, P., Van Bottenburg, M., Shibli, S., & Bingham, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport management review*, 12(3), 113-136. Retrieved from:
<https://doi.org/10.1016/j.smr.2009.01.001>
46. Ekinci, N. E., Bisgin, H., & Ustun, U. D. (2017). Expressed motives of amateur karate and taekwondo athletes for sport participation. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 19(3), 360-362. Retrieved from:
<https://doi.org/10.15314/tsed.356981>
47. Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1981). Effective evaluation: Improving the usefulness of evaluation results through responsive and naturalistic approaches. Jossey-Bass. Retrieved from: <https://psycnet.apa.org/record/1992-97542-000>
48. Johnson, M. D., Gustafsson, A., Andreassen, T. W., Lervik, L., & Cha, J. (2001). The evolution and future of national customer satisfaction index models. *Journal of Economic Psychology*, 22(2), 217-245 . Retrieved from:
[https://doi.org/10.1016/S0167-4870\(01\)00030-7](https://doi.org/10.1016/S0167-4870(01)00030-7)
49. Kartakoullis, N et al(2009) Sports for All Philosophy: The evolution in Cyprus and the Transfer from a Sport to a Health Orientationm *International Journal of Sport Management, Recreation & Tourism*.
50. Kuhns, J. B., & Knutsson, J. (Eds.). (2010). *Police Use of Force: A Global Perspective: A Global Perspective*. ABC-CLIO.
51. Ma'mun, A. (2015). Development of the Educational Sport in Indonesia: The Policy Study Based on the Law of National Sports System" in *ATIKAN. Jurnal Kajian Pendidikan*, 5(1), pp 33-48. Retrieved from:
<file:///C:/Users/b/AppData/Local/Temp/4-5-1-SM-1.pdf>

52. Maleki, B., Sanei, S., Borhani, H., & Ghavami, A. (2012). Effect of military training on personality traits of military students. *J Mil Med*, 13(4), 195-200. Retrieved from: http://militarymedj.ir/browse.php?a_code=A-10-696-1&slc_lang=en&sid=1&ftxt=1
53. McChesney R.(2013). *Media Made Sport: A History of Sports Coverage in the U.S.*
54. Sotiriadou, P. (2013). Sport development planning: The sunny golf club. *Sport Management: Review*, 16(4), 514-523. Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1016/j.smr.2012.09.002>
55. Sotiriadou, K. & Shilbury, D. (2009). "Australian Elite Athlete Development: An Organisational Perspective". *Sport Management: Review*, 12:pp:137–148. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.smr.2009.01.002>
56. Sotiriadou, K., Shilbury, D., & Quick, S. (2008). The attraction, retention/transition, and nurturing process of sport development: Some Australian evidence. *Journal of sport management*, 22(3), 247-272. Retrieved from: <https://doi.org/10.1123/jsm.22.3.247>